

Нашият Европейски съюз – време е да бъдем дръзки, да действаме и да постигаме резултати

Предложение от Сдружението на бивши членове на Европейския парламент (FMA) до Конференцията за бъдещето на Европа

Целта на настоящото предложение, което се основава на докладите и документите от заседанията от 22 април, 30 юни, 12 октомври и 7 декември 2021 г. и на богатия и разнообразен принос от отделни членове на Сдружението на бивши членове на Европейския парламент (FMA) и членовете на Европейския парламент (членове на ЕП), е да се постигне широк консенсус с FMA и неговата група за размисъл относно бъдещето на Европа, за да се осигури принос за пленарното заседание на Конференцията за бъдещето на Европа („Конференцията“).

Увод

„J’ai toujours pensé que l’Europe se ferait dans les crises, et qu’elle serait la somme des solutions qu’on apporterait à ces crises.“ (Винаги съм считал, че Европа ще бъде изградена във времена на кризи и че тя ще бъде резултат от решенията, които прилагаме за тези кризи) (Жан Моне, *Mémoires*, Париж, Fayard, 1976 г., стр. 488)

В тези времена на тежка криза е по-важно от всякога Европейският съюз (ЕС), който среща предизвикателства както в рамките на държавите членки, така и извън тях, да обмисли своето бъдеще. Бившите членове на ЕС, обединени под егидата на FMA, могат да допринесат от определена гледна точка, като се имат предвид техните **експертни знания, опит и институционална и политическа памет** на единствената институция на ЕС, която се избира пряко от гражданите на ЕС.

Конференцията е уникална възможност да се обмисли и проведе диалогът относно бъдещето на ЕС по отворен и приобщаващ начин.

Считаме, че Конференцията следва да се съсредоточи върху обширните въпроси, свързани с европейската интеграция, начините, по които ЕС може да бъде по-ефективен, да повиши своя капацитет за действие и да изпълни очакванията на гражданите, както и върху начина, по който може по-пълноценно да се защити върховенството на закона, без да се изключва възможността за промяна в Договора. Надяваме се също, че някои междуинституционални въпроси, като например бъдещето на така наречената система с водещи кандидати (*Spitzenkandidaten*), ще бъдат разрешени и че ще бъдат извлечени поуки от последната криза на ЕС, а именно текущата пандемия от COVID-19.

Необходимо е да направим повече. Ето защо, като бивши членове на ЕС, ние искаме да бъдем дръзки, за да не се пропуска този шанс за ЕС да бъде по-амбициозен в бъдеще.

Предвид това решихме да представим пет общи насоки, които ЕС следва да спазва при разработването на бъдещите си политики.

Освен това съставихме списък с 10 конкретни предложения относно посоката, в която следва да се развива ЕС, или с други думи областите, в които трябва да се предприеме инициатива.

Общи насоки:

1. В член 2 от Договора за Европейския съюз се посочва, че ЕС „се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, които принадлежат към малцинства. Тези ценности са общи за държавите членки в общество, чиито характеристики са плурализмът, недискриминацията, толерантността, справедливостта, солидарността и равенството между жените и мъжете“. За да се гарантира надеждност както в рамките на ЕС, така и извън него, основните ценности и принципи на ЕС, определени по-горе, не следва да се фрагментират, като бъдат ограничавани до конкретни области на политиката, а вместо това следва да бъдат интегрирани във възможно най-голяма степен посредством надеждни и

ефективни механизми за правоприлагане във всички действия, предприемани от ЕС.

2. За да се изпълнят очакванията на гражданите, е необходима политическа воля, която да осигури на ЕС капацитет за действие от гледна точка както на правилата (за да се избегне безизходна ситуация), така и на ресурсите. Това е от ключово значение за успеха на Съюза – свързване на приоритетите на гражданите с необходимите инструменти и средства в различни области на компетентност, като по този начин се преодолее неблагоприятното несъответствие между очакванията и реалността и между амбициозните декларации и незадоволителните резултати. Вместо да се водят дебати за „повече или по-малко“ Европа, ръководният принцип следва да бъде ЕС да получава нужното, за да може да действа в съответствие с очакванията на гражданите.

3. Следва да се използват всички инструменти и средства, които понастоящем са предвидени в Договорите, включително няколко възможности, които досега не са използвани¹, не на последно място възможността за изменение на Договора, при което винаги следва да се цели допълнително засилване на отчетността на институциите и демократичната система на ЕС, по-специално що се отнася до ролята на Парламента и капацитета за вземане на решение в рамките на Съвета, с което се елиминира възможността всяка държава членка да упражни вето.

4. Всички инициативи, предприемани от ЕС, следва да включват неговите широки цели на политиката, а не да им противоречат. С други думи, политиките на ЕС следва да съчетават икономическите интереси (т.е. растеж и просперитет) със социалната закрила (т.е. социално благосъстояние и благополучие), с което да се създаде конкурентоспособна социална пазарна икономика, като същевременно се вземат под внимание високите стандарти за защита на околната среда и климата. Действително миграцията и адаптирането към изменението на климата се явяват глобално предизвикателство, налагащо цялостно реструктуриране на нашите общества, за да се даде възможност за

¹ За коментар относно неизползваните членове на Договора вж.: Резолюция на Европейския парламент от 16 февруари 2017 г. относно подобряването на функционирането на Европейския съюз чрез използване на потенциала на Договора от Лисабон (ОВ С 252, 18.7.2018 г.): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52017IP0049>.

приемане на по-устойчиви и приобщаващи модели. За да продължи да бъде лидер в тази област, на ЕС следва да се предоставят политическите, правните и финансовите средства.

5. Демокрацията на ЕС следва да се укрепи на всички равнища (местно, регионално и национално), като същевременно се зачита принципът на субсидиарност чрез по-структурирано участие на отделните граждани и организациите на гражданското общество и засилен акцент върху прозрачността и достъпността на вземането на решения в ЕС. Това участие няма за цел да отслаби нито ролята на Европейския парламент и националните парламенти, нито на изборния процес. Напротив, демокрацията на участието и представителната демокрация следва да се тълкуват като два взаимно допълващи се принципа. Ролята на европейските политически партии следва да се засили, особено по време на изборите за Европейски парламент.

Конкретни предложения:

1. Текущата пандемия от COVID-19 ни показва, наред с другото, необходимостта от по-голяма солидарност между държавите членки, особено в извънредни ситуации. На равнището на ЕС следва да се организират механизми за взаимопомощ и краткосрочна помощ в сферата на здравеопазването. В това отношение като основа за по-трайни решения следва да се използва солидарността, заела мястото на така наречения „коронанационализъм“ на първоначалния ориентиран към държавата членка отговор, в комбинация със споделените успехи, видни в борбата с пандемията. С други думи, най-неотложният въпрос следва да бъде: ще бъде ли ЕС по-добре подготвен при възникване на следващи големи бедствия или кризи?².

² Вж. изменението, предложено, наред с другите, от Елмар Брок по време на Конвенцията за бъдещето на Европа (2001 – 2003 г.), в което се предлага „борбата със заплахата за общественото здраве със значителен трансграничен характер“ да бъде добавена като споделена компетентност на ЕС: <http://european-convention.europa.eu/docs/Treaty/pdf/12/global12.pdf> (стр. 11). Вж. също позоваванията на общественото здраве като споделена компетентност в окончателния доклад на Работна група XI „Социална Европа“ (Брюксел, 3 февруари 2003 г.: <http://european-convention.europa.eu/pdf/reg/en/03/cv00/cv00516-re01.en03.pdf>), като например в „настоящият член 152 [Договор за създаване на Европейската общност (Договор от Ница, консолидирана

2. В свят, в който отделните държави членки не могат да се конкурират със световните суперсили, които действат едностранно, следва да се разработи истинска външна политика за сигурност и отбрана на ЕС посредством по-често използване на гласуване с квалифицирано мнозинство (ГКМ) в Съвета (напр. за налагане на санкции) и чрез използване на всички инструменти за гъвкавост на Договора, включително постоянно структурирано сътрудничество (ПСС), за да се избягват безизходни ситуации. Трябва да се развие общ и оперативен капацитет за отбрана, за да могат ЕС или неговите държави членки да реагират в извънредни ситуации или кризи (напр. летището в Кабул). При тези обстоятелства следва да се укрепи европейският стълб на Организацията на Северноатлантическия алианс (НАТО). Това очакват гражданите от ЕС. Въпрос е единствено на политическа воля. Чрез преход към ГКМ в сферата на външните работи държавите членки биха се превърнали от противници в честни посредници, които следва да могат да постигат консенсус по чувствителни и критични въпроси.

3. Въз основа на опита с NextGenerationEU Съюзът следва да може да доразвива и определя собствените си ресурси, подобно на всяко друго равнище на управление. С други думи, ЕС следва да се ползва от фискална автономност, т.е. следва да има възможност да събира средства на финансовите пазари чрез емитиране на облигации (капацитет за заемане на средства), включително и извън Механизма за възстановяване и устойчивост, и да повишава данъците в целия ЕС, свързани с неговите компетентности³. Разширяването на инструментите, създадени с NextGenerationEU, следва да се обсъди в контекста на средносрочния преглед на многогодишната финансова рамка за периода 2021 – 2027 г. Връщането към национални балансирани бюджети може да бъде придружено от засилено заемане на средства на равнището на ЕС, за да се отговори на националните инвестиции. Също така тези нови стъпки следва да бъдат заложи в Договорите. Освен това парламентарният контрол от страна

версия)] следва да се разшири, за да се предоставят на Съюза повече компетентности в сферата на общественото здраве, и да обхваща повече въпроси, като например сериозна трансгранична опасност, заразни заболявания, биотероризъм и споразумения на СЗО“ (стр. 15).

³ „Ако искаме този революционен пакет да се превърне в истински „хамилтонов момент“, от който Европа има остра нужда, трябва да се стремим да запазим инерцията, като намерим начин да запазим капацитета за заемане на средства и след кризата, както и постепенно да прехвърляме ресурсите му от облекчение за националните бюджети към финансиране чрез политиките на ЕС“. (Ален Ламасур, 10 ноември 2021 г.).

на Европейския парламент следва да се разшири отвъд разходите, за да обхване и приходите. Общият бюджет на ЕС следва да отразява неговите амбиции. Не може да се стремим към големи политики, ако не предприемаме дръзки действия, когато сме възпрепятствани от скромните средства.

4. Цифровизацията следва да бъде приобщаваща – никой не трябва да бъде изоставен – и да защитава гражданите на ЕС и държавите членки. ЕС следва да застане начело в борбата срещу киберпрестъпността, особено от трети държави. Дезинформацията и разпространението на фалшиви новини систематично подкопават нашите ценности и принципи, и поради това следва да се считат за престъпление срещу демокрацията. ЕС следва да подпомогне гарантирането на безопасно електронно пространство за всички държави членки на всички равнища на управление.

5. Необходими са повече европейско образование и информация, по-специално за младите поколения, особено чрез разработване на многоезични и цифрово достъпни педагогически материали за всички граждани относно историята на Европа, основани по-специално на транснационалните перспективи⁴, и относно европейската интеграция и демократичната система на ЕС.

6. Следва да се положат повече усилия за защита на върховенството на закона, особено във връзка с настоящите държави членки. ЕС не може основателно да изисква високи стандарти и примерно поведение от държавите кандидатки, да не говорим да посочва недостатъците в трети държави, ако собствените му държави членки не зачитат основните му ценности и принципи. Затова ЕС следва да разработи и цялостно да прилага във всички държави членки редица инструменти за правоприлагане съгласно върховенството на закона.

7. Геополитическата нестабилност, световната конкуренция за природни ресурси, зависимостта на ЕС от вноса на енергия от трети държави и въздействието на политиките в областта на изменението на климата подчертават нуждата от истински енергиен съюз. Пречките пред интеграцията на вътрешния пазар следва да се премахнат, следва да има координация между националните политики, а ролята на енергетиката следва да се включи във външната политика на ЕС, за да се стимулират възобновяемите енергийни

⁴ Вж. например Дома на европейската история: <https://historia-europa.ep.eu/en/mission-vision>.

източници в ЕС и да се осигури енергия на достъпна цена и енергийно снабдяване с висока степен на сигурност за всички негови граждани и дружества.

8. Системата на Spitzenkandidaten следва да се приложи преди всичко от самия Парламент. Бъдещето на системата зависи главно от готовността на Парламента да заеме позиция по отношение на Европейския съвет. За да се засили системата *Spitzenkandidaten*, се обмисля въвеждането на транснационални списъци с ограничен брой места, стига това да не води до наличието на членове на ЕП от първи и втори ранг. За номинирането и избора на председател на Комисията е решаващ броят на местата на групите в Парламента, при което всички членове на ЕП са равнопоставени. При всички случаи близостта на представителите до избирателните им райони и степента, в която гражданите се идентифицират с членове на ЕП, следва да се засилят.

9. Като втория законодателен орган на ЕС Съветът следва да полага повече усилия, за да осигури видимост и прозрачност на своите разисквания. Този законодателен орган следва да извършва дейност като единен публичен орган, в който се вземат всички окончателни решения, като заседанията са отворени за всички граждани, подобно на Парламента.

10. Необходима е истинска европейска перспектива за държавите от Западните Балкани⁵. Това може да се постигне единствено чрез конкретна и подробна пътна карта, придружена от строг график. По този начин би се засилила обвързаността с условия и от двете страни: държавите кандидатки ще знаят какво и кога да направят, за да станат членки на ЕС, докато държавите членки ще бъдат насърчени да се съобразят с перспективите за членство, които са договорили, и да засилят капацитета за интеграция на ЕС, особено в неговия процес на вземане на решения.

Приносът е приет на 8 декември 2021 г. от управителния комитет на FMA, съставен от:

⁵ Вж. например съобщението за пресата на ЕП от 25 март 2021 г.: <https://www.europarl.europa.eu/news/bg/press-room/20210322IPR00528/razshiriavane-ep-naplno-podkrepa-evropeyskoto-bdeshche-na-zapadnite-balkani>.

Ханс-Герт ПЪОТЕРИНГ, председател
Моника БАЛДИ, заместник-председател
Жан-Пиер ОДИ, касиер
Тереса РИЕРА МАДУРЕЙ, почетен секретар
Майкъл ХИНДЛИ, член
Бригите ЛАНГЕНХАГЕН, член
Мигел Анхел МАРТИНЕС МАРТИНЕС, член
Едуард МАКМИЛАН-СКОТ, член
Пиер Антонио ПАНЦЕРИ, член
Мануел ПОРТУ, член

Относно предложение, прието на 7 декември 2021 г. от Групата за размисъл на FMA относно бъдещето на Европейския съюз, съставена от:

Ханс-Герт ПЪОТЕРИНГ, председател на FMA и бивш председател на Европейския парламент (председател)
Енрике БАРОН КРЕСПО, бивш председател на Европейския парламент и на FMA (Испания, S&D, 1986 – 2009 г.)
Елмар БРОК, бивш член на ЕП (Германия, PPE, 1980 – 2019 г.)
Пат КОКС, бивш председател на Европейския парламент и на FMA (Ирландия, ALDE, 1989 – 2004 г.)
Моника ФРАСОНИ, бивш член на ЕП (Италия, Vets, 1999 – 2009 г.)
Геновефа ГРАБОВСКА, бивш член на ЕП (Полша, SOC, 2004 – 2009 г.)
Зита ГУРМАЙ, бивш член на ЕП (Унгария, S&D, 2004 – 2014 г.)
Ален ЛАМАСУР, бивш член на ЕП (Франция, PPE, 1989-1993/1999-2019)
Ричард КОРБЪТ, бивш член на ЕП (Обединено кралство, S&D, 1996 – 2009 г./2014 – 2020 г.) (наблюдател)

С тясното сътрудничество на професор Стивън Ван Хеке и Елизабета Фонк, генерален секретар на FMA.